

NAMN ATT MINNAS

KAJ BJÖRK

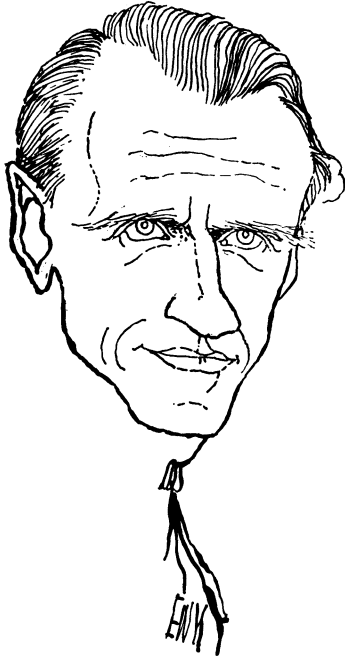
Bland de många pittoreska clartéister, som befolkade Stockholms Högskola vid mitten av 30-talet, hade Leif Björk det mest revolutionära småleendet. Man såg honom i andan för sig som medlem av ett välfärdsutskott, belåtet fingrande en proskriptionslista. Men därav blev intet. Leif Björk är i denna dag en välbeställd ämbetsman i vår högre socialbyråkrati. Det har i stället blivit hans lillebror Kaj förunnat att göra en politisk karriär.

Den har visserligen, som sig bör i vårt älskade fädernesland, inte gått via välfärdsutskott och proskriptionslistor, men fråga är om det inte var så Kaj Björk ursprungligen tänkte sig saken. På Tingstens proseminarier gick den unge läkarsonen från Göteborg under benämningen »Dimornas Kaj», vilket inte bara var oemotståndligt med hänsyn till den just då aktuella Gabin-filmen utan också föll sig naturligt med tanke på de röda dimmor Kaj Björk brukade lägga ut mellan sig och sin omgivning. Han förde gärna dunkelt marxistiskt tal, som kunde låna sig till litet av varje, förutsatt att det var tillräckligt samhällsomstörtande. Kaj Björk hörde till dem, som kvarstod i Clarté även efter Hitler—Stalin-pakten och kom på bättre tankar först efter den 9 april 1940.

Men sedan dess har han verkligen gjort en fullt korrekt socialdemokratisk karriär, utan några kvasikommu-

nistiska extraturer. Medan han fullbordade sina statsvetenskapliga studier vid Stockholms Högskola gjorde han sina första journalistiska lärospån som korrekturläsare på MT och blev efter fil. kand. 1941 medarbetare i denna tidning. Han intresserade sig tidigt för internationell politik och utsågs 1947 till internationell sekreterare i SAP. 1951 blev han jämsides därmed redaktör för partitidskriften Tiden, 1955—56 var han sekreterare i socialdemokratiska riksdagsgruppen och 1956 återbördades han till hemstaden Göteborg som chefredaktör för Ny Tid.

Under denna epok blev han mindre och mindre kafépolitisk och mer och mer statsmannalik i sina uttalanden. De långa, sonora perioderna, understundom med något ihålig klang, och de omsorgsfullt vägda argumenten blev alltmer utmärkande för hans formuleringskonst. Som redaktör för Tiden var han kompetent men knappast inspirerande och detsamma kan sägas om honom som redaktör för Ny Tid. »Man kommer inte riktigt underfund med om Kaj Björks prosa döljer eller inte döljer någon eld», skrev GHT:s Harald Wigforss i en recension 1956 av den då nyvordne Ny Tid-redaktörens »Spel bakom ridå», en i en rad av internationella debattböcker. Den elden har nog i så fall varit mycket underjordisk, men eftersom Kaj Björk i hög grad varit en skrivande snarare

än en administrerande chefredaktör, har det inte kunnat hjälpas att den trots allt slagit gnistor ibland. Det skedde t. ex. under uppgörelserna med Harry Hjärne, men framför allt under den för Kaj Björk plågsamma diskussionen kring Ny Tids nedläggning 1964.

Vid det laget hade onekligen Kaj Björk — som dessutom varit med i partiets programkommission, författningsutredning och kärnvapenkommitté — meriterat sig för en hedersam reträttpost. Den fick han också, när han, som numera även representerar hemstaden Göteborg i riksdagen, från och med hösten 1964 på Torsten Nilssons begäran knöts till utrikesdepartementet för att som särskild sakkunnig stå till utrikesministerns förfogande för vissa utredningsuppdrag och redaktionella uppgifter.

Vad betyder nu detta? Är det ännu en socialdemokratisk politiker, som bakvägen skall smugglas in i Kongl. Kabinetten för den Utrikes Brevväxlingen? Skall hr Björk springa i tandem med Agda Rössel och Inga Thorsson? Eller får vi rent av en vacker dag se honom dyka upp som kabinetssekreterare? Ingetdera alternativet verkar troligt. Kaj Björk vill förmodligen stanna i händelsernas centrum, vilket ur svensk synpunkt trots allt är Stockholm och vill väl knappast — om det nu någon gång skulle bli aktuellt — få en befattning så administrativt belamrad som kabinetssekreterarens. Han är road av att plöja igenom dossierer, av att insamla uppgifter, av att sätta ihop material och förbereda tal och han gör det bra, säger också de av hans arbetskamrater på UD som inte delar hans poli-

tiska uppfattning. Han är, hävdar man, en av de kunnigaste och en av de vettigaste socialdemokrater, som sysslar med utrikespolitik. Han är en självständig, men klok och moderat man, som inte rusar iväg och som har ett gott inflytande på sin chef — allt enligt viskningarna i Arrfurstens Palats.

Han omfattar inte längre som i sin ungdom några doktrinära tänkesätt, utan är en ren pragmatiker, vilket bland annat framgått i Sydafrikafrågan, där han från början företrädde en mer realistisk uppfattning än den Sverige senast kom att inta. Inte heller när det gäller den svenska neutraliteten är han doktrinär. Det torde inte vara oberättigat att spåra hans inflytande bakom det tal av Torsten Nilsson inför Paasikivi-samfundet i vårt östra grannland, där den svenske utrikesministern — till skillnad från sin föregångare — gjorde en klar bekännelse till den västliga demokratin

och markerade ett visst avstånd från *the non alignment-countries*.

Kaj Björk trivs säkert bättre med att vara utrikesdepartementets grå eminens än med att bekläda någon mer eller mindre lysande diplomatisk befattning. Han saknar, som framgått, inte förutsättningar för uppgiften att vara hr Nilssons geheimeråd. Han är grundligt förtrogen med såväl europeiska som andra internationella samarbetsproblem, han har under årens lopp förvärvat sig ett gott omdöme och han är — sist men inte minst — en god språkman. Han talar inte bara tyska och engelska obehindrat utan också, vilket är mindre vanligt, en utmärkt franska. Inte flera förnuftiga, internationellt skolade socialdemokrater än det finns här i landet måste nog Kaj Björk även ur borgerlig synpunkt te sig som en tillgång — sedan nu ungdomens röda dimmor skingrats kring hans långlagda person.

G. U.